

ISSN 2311-8164

НАУКОВИЙ ВІСНИК

Мукачівського державного університету

№18(13) '2015

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКОВИЙ ВІСНИК
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ

ЖУРНАЛ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

№18 (13)'2015

МУКАЧЕВО
2015

Засновник: Мукачівський державний університет

Редакційна колегія журналу:

Щербан Т.Д., д.психол.н. (головний редактор); Гоблик В.В., д.е.н. (заступник головного редактора), Капітан Л.І., д.і.н. (заступник головного редактора); Черничко Т.В., д.е.н.; Мілашовська О.І., д.е.н.; Фіцула М.М., д.пед.н.; Курітник І.-П. П., д.т.н.; Проскура В.Ф., д.е.н.; Товканець Г.В., д.пед.н.; Фізеші О.Й., к.пед.н.; Феєр О.В., к.е.н.; Білей-Рубан Н.В., к.т.н.; Кабацій В.М., к.фіз.-мат.н.; Лужанська Т.Ю., к. геогр.н.; Моргун А.В., к.філол.н., Мовчан К.М., директор бібліотеки.

Відповідальний редактор за напрямом "Природничі і технічні науки":

Фордзюн Ю.І. – к.т.н., доцент.

Відповідальний редактор за напрямом "Гуманітарні і суспільні науки":

Товканець Г.В. – д. пед.н., доцент.

Відповідальний редактор за напрямом "Економічні науки":

Ліба Н.С. – к.е.н., доцент.

Науковий вісник Мукачівського державного університету : журн. наук. пр. / Редкол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2015. - № 18 (13). - 269 с.

Журнал включає публікації провідних науковців, практиків та студентів, згруповані за трьома напрямками, які висвітлюють актуальні питання розвитку науки та освіти.

Може бути корисним для науково-педагогічних, інженерно-технічних працівників, аспірантів та студентів.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Мукачівського державного університету,
протокол № 13 від 28 травня 2015 р.*

*З 6 випуску «Науковий вісник Мукачівського державного університету»
має власну подвійну нумерацію*

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет

2015. Випуск № 18(13)

Видається з 2006 р.

Зміст

ГУМАНІТАРНІ І СУСПІЛЬНІ НАУКИ

М.М. Гангур, О.М. Добош. Формування міжособистісних стосунків в педагогічному колективі.....	5
К. Цалан, О.Б. Орос. Особливості трудової мотивації середнього медичного персоналу.....	11
М.С. Екман. Проблеми інтерпретації творів ДТК Й.С. Баха: музично-виконавський аспект.....	16
К.Л. Заєц. Виховання патріотичних почуттів у процесі життєвої компетентності дошкільника.....	24
Л.І. Березовська, А.А. Тангел. Кар'єра особистості: теоретичні аспекти дослідження	31
І. Артем'єва, О.Б. Орос. Професійна деформація прикордонників як соціально-психологічна проблема.....	38
М.С. Барчій, І.І. Кучерява. Формування позитивної Я-концепції особистості майбутніх практичних психологів у процесі професійної підготовки.....	43
І.І.Штих, Є.В. Олашин. Особливості Я-концепції в похилому віці.....	49
І.І. Штих, М.Сьомочкін. Емпатія як компонент професійних здібностей психолога...	54
І.І. Штих, В.Я. Марушка. Самовизначення особистості в юнацькому віці.....	57
І.І. Штих, Б.В. Попович. Психологічні чинники акцентуації характеру в підлітків.....	62
Ю.С. Суворова Особливості опанувальної поведінки студентів різних напрямів підготовки.....	66
Т.Д. Щербан, Д.Б. Шош. Психологічні особливості міжособистісної взаємодії в учнівському середовищі.....	74
Т.Д. Щербан, В.В. Кулешова. Особливості розвитку пізнавальних процесів у молодших школярів.....	80
В.С. Варга, Є.В. Басараб. Особливості егоцентризму молодшого школяра.....	86
Т.Д. Щербан, М.В. Мучичка. Проблема дослідження емоційної стійкості у спілкуванні дошкільників з однолітками.....	91
В.С. Варга, А.М. Маркович. Особливості впливу розлучення на психічний розвиток дитини.....	96
І.О. Корнієнко, Н.В. Газій. Особливості стратегій копінг-поведінки в підлітковому віці.....	102
О.С. Юрков, Ю.С. Суворова. Проблема мотивації навчальної діяльності школярів на різних вікових етапах.....	108
І.О. Корнієнко, Г.І. Білас. Психологічні особливості копінг-поведінки в дорослому віці.....	115

Т.Д. Щербан, А.В. Терновой. Психологічні особливості формування життєстійкості в підлітків з неповних сімей.....	123
О.В. Ковач. Гендерні особливості педагогічного насильства.....	131
О.Ю. Воронова, М.М. Ганькулич. Особливості пам'яті та здібностей у юнацькому віці.....	136
М.С. Барчій, О.В. Грицовляк. Мотиваційні чинники професійного становлення майбутніх вчителів.....	142
Т.Ю. Ямчук, Є.В. Блищак. Вплив засобів масової інформації на процес соціалізації особистості.....	147
А.В. Химинець. Психологічні особливості формування навчальної мотивації в учнів старших класів.....	154
О.С. Юрков, Е.С. Литко. Дослідження внутрішньоособистісних конфліктів: історія і сучасність.....	162
О.С. Юрков, М.І. Фельцан. Особливості вольової сфери підлітка.....	171
В.С. Варга, М.М. Вірван. Вплив родини на психічний розвиток дитини (молодшого шкільного віку).....	178
Н.В. Русин. Культура міжособистісних стосунків у педагогічному колективі.....	185
Л.І. Березовська, А.О. Пукіш. Теоретичні основи дослідження управлінського та підприємницького потенціалу менеджерів.....	192

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

І.В. Лінтур, Ю.М. Гомонай. Проблеми валютного ринку України.....	199
І.Р. Кратко, Е.П. Поляк. Особливості впровадження комп'ютерних систем бухгалтерського обліку на великих підприємствах.....	201
Д.В. Максименко. Оперативний аналіз використання трудового потенціалу.....	207
Н.С. Ліба, І.І. Пекар. Управлінський аналіз інноваційної діяльності.....	212
К.Ю. Байса. Механізм формування та використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів на прикладі бюджету м. Мукачева.....	217
Я.Ю. Гудачок. Актуальні проблеми розвитку малих підприємств Закарпатської області.....	228
Я.В. Голубка, А.В. Кешеля. Особливості класифікації витрат на підприємствах сфери послуг землевпорядкування.....	234
Г.І. Пуйо, А.Я. Паулик. Теоретичні підходи до визначення сутності поняття «ресурси підприємства».....	240
Н.С. Кампов, О.В. Касинець, Л.І. Медвідь. Економічні основи рекреаційного природокористування.....	147
Е.П. Балог, А.В. Грянило. Тенденції і перспективи розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Україні.....	256
М.І. Басараб, Н.М. Гоблик-Маркович. Сучасні аспекти оптимізації сфери ресторанного господарства.....	262

АННОТАЦІЯ**ОСОБЕННОСТИ КЛАССИФИКАЦИИ ЗАТРАТ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ СФЕРЫ УСЛУГ
ЗЕМЛЕУСТРОЙСТВА**

В статье рассмотрены и систематизированы основные признаки классификации затрат на предприятиях сферы услуг землеустройства, в том числе на Государственном предприятии «Закарпатский научно-исследовательский и проектный институт землеустройства».

Ключевые слова: расходы, расходы предприятия, землеустройство, классификация расходов.

SUMMARY**FEATURES OF THE CLASSIFICATION OF COSTS SERVICES LAND MANAGEMENT**

In the article the main features and systematized classification of costs, services land management, particularly at the State Enterprise "Carpathian Research and Design Institute of Land Management."

Key words: costs, enterprises, system of land use, land management, classification of costs.

УДК 330.1**ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ
«РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА»**

ПУЙО Г. І., ПАУЛИК А. Я.

Мукачівський державний університет

На сучасному етапі ефективність діяльності підприємства забезпечується переважно нарощуванням наявних ресурсів, впровадженням нових технологій, інноваційних змін. Ринкове середовище висуває нові вимоги до підвищення ефективності використання наявних ресурсів та напрямів розбудови і зміцнення ресурсного потенціалу, зниження затрат на виробництво, підвищення якості товарів. Розглянуто зміст поняття «ресурси підприємства», а також їх класифікацію. Доведено, що у сучасній економічній літературі досі не існує єдиної думки щодо визначення терміну «ресурси підприємства» та їх складу.

Ключові слова: ресурси підприємства, товар, стратегічні ресурси, запаси, матеріальні ресурси, фінансові ресурси, трудові ресурси, інформаційні ресурси

Постановка проблеми. Ресурси відіграють важливе значення в діяльності підприємств. Від якості ресурсів та їх обсягів на підприємстві залежить конкурентоспроможність його товарів (послуг), можливість реалізувати на ринку певну стратегію дій та задовольнити ринковий попит. Дослідження даної проблеми вимагає розгляду поняття «ресурси підприємства».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню поняття «ресурси підприємства» присвячені праці Д. Рікардо, Дж. Мілля, Т. Мальтуса, Дж. Барні, Б. Вернерфельта, Д. Тіса, Р. Гранта, П. Блау, Р. Абдеева, С. Фішера, В. Гейця, Д. Тейлора, С. Харічкова, Н. Андреевої та ін., проте відсутній єдиний вироблений підхід щодо його трактування.

Мета статті (постановка завдання). Метою статті є: дослідження сутності поняття «ресурси підприємства», виділення сукупності стратегічних ресурсів для підприємств та розвиток їх класифікації; визначення особливостей, якими володіють ресурси підприємства.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Ресурси відіграють ключову роль в управлінні підприємствами. На жаль, у сучасних умовах господарювання підприємства функціонують та розвиваються в умовах ресурсних обмежень, які є наслідком впливу як зовнішніх (наприклад, зміна законодавчої бази, проблеми з постачанням товарів, обмеження каналів збуту товарів, інфляційні процеси тощо), так і внутрішніх (наприклад, відсутність необхідної

торговельної площі, фінансових ресурсів для розвитку підприємства, нестабільності кількості товарних запасів тощо) чинників.

Головним чинником, що визначає ефективність діяльності підприємства є управління його ресурсам. Ресурси надходять на підприємство, використовуються для досягнення поставлених ним цілей та визначають результат його діяльності (рис. 1).

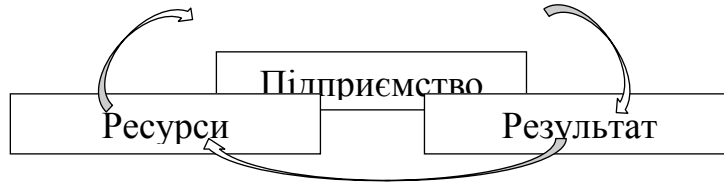

Рис. 1. Місце ресурсів в діяльності підприємством

Категорія «ресурс» (від французького *resource* – засіб, запас, джерело доходу) має універсальний, міждисциплінарний та багатоаспектний характер. Даний термін зустрічається в понятійному апараті багатьох галузей знань. Розглянемо, як визначають поняття «ресурс» різні вчені - дослідники.

За результатами проведеного дослідження, ми згрупували чотири підходи щодо тлумачення поняття «ресурси підприємства».

Дослідники, які увійшли до першої групи (А. Н. Азріліян [1, с. 894], А. Б. Борисов [5, с. 381 – 382], Г. Л. Вознюк, А. Г. Загородній [8, с. 783], В. Г. Золотогоров, В. Коноплицький, С. О. Микитюк [10, с. 84], Г. Філіна, Н. Ю. Шведова) схиляються до думки, що під поняттям «ресурси» необхідно розуміти запаси, цінності, можливості, їх джерела.

Даний підхід, на нашу думку, є достатньо повним. Запаси дійсно складають не лише матеріальну частину ресурсів, які забезпечують діяльність підприємства. «Цінності» розширюють коло ресурсів нематеріальними складовими (наприклад, інформація, ділові зв'язки тощо), але в той же час звужують його згідно з критерієм цінності для підприємства.

Ресурси ж можуть містити нематеріальні складові, які на даний момент не є цінними для діяльності підприємства, але, з іншого боку, впливають на діяльність підприємства як в теперішньому, так і в майбутньому (загалом інформаційні канали, ділові зв'язки тощо).

Друга група авторів розглядає ресурси підприємства здебільшого в межах виробничої системи. Так, Ю. П. Майданевич та В. П. Пантелєєва розуміють під ресурсами засоби виробництва, тобто засоби праці та предмети праці [9, с. 166 – 167], а Я. С. Ларіна, С. В. Мочерний О. А., Устенко та С. І. Юрій [11, с. 463] поняття ресурси визначають як «основні елементи виробничого потенціалу, які має в розпорядженні система».

На нашу думку, надавати значення ресурсам лише в межах виробничої системи є не повністю обґрунтовано з точки зору різних напрямів діяльності підприємств, оскільки останніми роками існує тенденція щодо поєднання виробничої та торговельної діяльності: виробничі підприємства розпочинають розвивати власну торговельну діяльність з метою уникнення посередників і встановлення тісного контакту з кінцевим споживачем; торговельні підприємства розпочинають виробляти певні товари у власних цехах, або ж замовляти вироблення продукції під власним брендом.

М. І. Беляєв, І. Г. Бережной, В. Н. Маргелов, Г. А. Петров, Дж. Блек, В. І. Семенов притримуються думки, що під ресурсами розуміють сукупність матеріальних, фінансових, енергетичних, технічних засобів та робочої сили, тим самим обмежують саме поняття ресурсів підприємства та визначають скоріш різновиди ресурсів.

У тлумачному економічному словнику Дж. Блека [4, с. 840] наводиться наступне визначення: «Ресурси – в це поняття включається все, що сприяє економічній діяльності: природні ресурси (наземні, копалини, підводні); людські ресурси, включно здібності і кваліфікацію; товари виробничого призначення, або вироблені людиною засоби виробництва. Економіку можна визначити як науку про алокацію ресурсів».

І.І. Бочкарьова [6, с. 223], В.А. Биков, А.Н. Родніков, М. Станек, К. Кел'ян стверджують, що ресурси – це активи підприємства, що загалом є правильною думкою, вважаючи активами підприємства майно в його матеріальній і нематеріальній формах. Активи ж у бухгалтерському обліку мають свою вартість. У той час як деякі ресурси підприємства можуть не мати вартості та цінності на даний момент для підприємства, але існують і можуть бути враховані при побудові стратегії підприємства.

Родніков А.Н. пропонує наступне тлумачення терміну: «Ресурс – встановлений термін служби технічного пристрою, після закінчення якого воно підлягає ремонту або списанню». У цьому ж словнику зустрічаємо таке визначення: «Ресурси – елементи економічної системи, що використовуються в процесі виробничого споживання або фактори виробництва: праця (робітників, інженерів, організаторів виробництва), земля (запаси корисних копалин, лісу), капіталу (будівлі та споруди, технологічне обладнання, транспортні засоби). Терміном «ресурси» позначається також продукція та послуги невиробничого характеру, призначені для особистого споживання».

Таким чином, можна побачити значення числа, в якому вживається досліджуване поняття. Для економічної науки характерне застосування слова «ресурси» у множині, в той час як «ресурс» в однині вживається як технічна характеристика будь-якого об'єкта.

Ефективне формування та використання ресурсів підприємством значно впливає на формування конкурентних переваг, що надає певної ексклюзивності підприємству. На створення ексклюзивності підприємства спрямований ресурсний підхід, який набув популярності в 1990-х роках у світовій науці та практиці управління. Початком даного підходу прийнято вважати працю Б. Вернерфельта «Ресурсна теорія фірми» [3, с. 70]. Згідно з даним підходом запорукою результативного та ефективного функціонування будь-якого підприємства є розвиток власної унікальності, ефективне використання відмінностей між власним підприємством та конкурентами. У теорії конкурентних переваг існує чимало підходів до їх визначення, значення та джерел формування. Але таким підходом, який найширше розкриває значення та важливість формування ексклюзивності підприємства, заснованої на внутрішніх перевагах, є саме ресурсний підхід. Ідеї даного підходу підтвердилися дослідженнями консалтингової компанії Accenture, які показали, що розвиток підприємств усе менше залежить від зовнішнього середовища, але більше – від ефективності використання внутрішніх ресурсів підприємства [2, с. 93]. У табл. 1 представлено етапи еволюції ресурсного підходу в управлінні підприємствами.

Таблиця 1

Еволюція ідей ресурсного підходу в управлінні підприємством

Етап	Дослідники
I – виявлення ролі ресурсів як факторів виробництва та джерела капіталу й ренти	Д. Рікардо, Дж. Мілль, Т. Мальтус, Й. Шумпетер, К. Маркс, Ж. Сей
II – формування ресурсного підходу (ресурсно орієнтованої теорії) у межах теорії фірми. Ресурси – фактор конкурентоспроможності	Е. Пенроуз, Д. Річардсон., Дж. Барні, Б. Вернерфельт, Б. Лоусбі, Р. Рамельт, Д. Тіс, Н. Фосс

III – розвиток ресурсного підходу й формування основних понять в управлінні. Ресурси – джерело здатності організації	Р. Грант, Г. Хамел, К. Прахалад, Д. Колліз, С. Монтгомері, Д. Тіс,
IV – застосування ресурсного підходу в політологічних і соціологічних дослідженнях. Ресурси – джерело влади та фактор соціальної стратифікації	П. Блау, П. Бурдье, Е. Соренсен, М. Кастельс, Т. Бентон, І. Смородін, Н. Тихонова, Т. Заславська, В. Радаєв
V – модернізація економічних засад ресурсного підходу під впливом загальносвітових трансформаційних процесів	А. Урсул, Р. Абдеєв, І. Юзвішін, О. Скаленко
VI – формування та трансформація ресурсів в умовах забезпечення економічної безпеки підприємства	П. Самуельсон, Дж. Хікс, Т. Тевес, С. Фішер, М. Фрідман, Л. Лендлер, В. Щелкунов, О. Ареф'єва, В. Геєць
VII – формування, використання та зберігання ресурсів з акцентуванням уваги на екологічній безпеці	Д. Вальтер, Д. Тейлор, Дж. Елкінгтон, Р. Ісаак, О. Прокопенко, А. Садеков, О. Попов, С. Харічков, Н. Андрєєва

Швидкий розвиток економічної теорії та зовнішнього середовища, в якому діє підприємство, спонукають до переосмислення поняття «ресурси підприємства». Враховуючи швидкість розвитку економічної думки, спробуємо визначити поняття «ресурси підприємства», яке б не обмежувало його смислове навантаження.

Охарактеризуємо ресурси підприємства, підтримуючи думку вчених (А. Н. Азріліян, А. Б. Борисов, Г. Л. Вознюк, А. Г. Загородній та ін.), як джерело забезпечення протікання всіх процесів на підприємстві під час здійснення діяльності. Фактично ресурси мають першочергове значення для діяльності підприємства, оскільки є тією основою, на якій будуються здатності та можливості розвитку підприємства та отримання, як кінцевого результату, збільшення ринкової вартості, соціальної цінності підприємства. Від складових ресурсів та їх властивостей залежить результативність та ефективність здійснення підприємством своєї діяльності.

У сучасній українській енциклопедії ресурси розглядають як цінності, засоби, можливості, грошові засоби, джерела засобів доходів [7, с. 71], і які є фактором внутрішніх резервів економічного розвитку організації за умови їх ефективного використання, що дозволяє забезпечити не тільки потреби організації, але й потреби суспільства.

Таким чином, можна стверджувати про необхідність подальшого дослідження змісту поняття «ресурси підприємства», так як єдиної думки не існує. Дане поняття змінюється з розвитком економіки та науково-технічного прогресу. Так, розглядаючи класифікацію ресурсів, крім природних, матеріальних, трудових та фінансових також виділяють -нематеріальні, інформаційні та часові ресурси підприємства [13, с.571]. Розглянемо вищезгадані ресурси:

– природні – принципово придатні для застосування у виробництві природні сили і речовини, серед яких розрізняють «невичерпні» і «вичерпні» (а в останніх – «поновлювані» і «непоновлювані»);

– матеріальні – всі створені людиною «рукотворні» засоби виробництва, (які, таким чином, самі є результатом виробництва);

– нематеріальні ресурси – це частина потенціалу підприємства, яка дає економічну вигоду протягом тривалого періоду та має нематеріальну основу отримання доходів, до яких належать об'єкти промислової та інтелектуальної власності, а також інші ресурси нематеріального походження;

– трудові – населення в працездатному віці, яке в «ресурсному» аспекті зазвичай оцінюють за трьома параметрами: соціально-демографічному, професійно-кваліфікаційному та культурно-освітньому;

– фінансові – це кошти, які формуються в разі утворення підприємства і поповнюються в результаті господарської діяльності за рахунок продажу продукції, виконання робіт і надання послуг, а також шляхом залучення зовнішніх джерел фінансування;

– інформаційні ресурси – це сукупність внутрішньої і зовнішньої інформації, яка необхідна керівництву підприємства, а також усім його службам і підрозділам для досягнення поставленої мети й очікуваних результатів. Вона має ряд специфічних властивостей: не втрачається в процесі використання, розширення її споживання практично не має обмеження; вона має високу ресурсозберігаючу здатність. Таким чином, інформація фактично визнається елементом виробництва і є невід'ємною складовою частиною економічного потенціалу підприємства.

Сьогодні особливим ресурсом для будь-якого суб'єкта господарської діяльності є час. Часові ресурси являють собою фонд часу, який використовує система або підсистема підприємства для реалізації мети, заради якої вона існує. Час, як ресурс підприємства, відіграє важливу роль в організації діяльності підприємства та може виступати у якості конкурентної переваги. У науковій літературі все частіше поняття «ресурс» замінюють поняттям «потенціал». Аналіз сучасних уявлень про потенціал дозволяє виділити три напрями. Представники першого (Д. Черников, С. Белова, С. Фігурнов та ін.) стверджують, що потенціал – це сукупність необхідних для функціонування або розвитку системи різних видів ресурсів.

Академік Л.І. Абалкін зазначає, що поняття «потенціал» і «ресурс» не потрібно протиставляти. Потенціал (економічний, підприємницький, виробничий) – це «узагальнена, збірна характеристика ресурсів», прив'язана до місця та часу. У літературі трактування поняття «потенціал» як певної сукупності ресурсів, здебільшого економічних, безпосередньо пов'язаних із функціонуванням виробництва та прискоренням науково-технічного прогресу, знаходить все більше прихильників. Так, В.М. Архангельський [4, с. 6] під потенціалом розуміє засоби, запаси, джерела, які є в наявності і можуть бути мобілізовані для досягнення певної мети або при розв'язанні певної задачі.

Учені третього напрямку розглядають потенціал як здатність комплексу ресурсів економічної системи виконувати поставлені перед нею завдання. Потенціал, на їх думку, – це цілісне уявлення про єдність структури і функції об'єкта, вияв їх взаємозв'язку. На цій підставі робиться висновок про сукупні можливості колективу виконувати певні завдання – чим вдаліше склалася структура об'єкта і чим більшу відповідальність мають один перед одним його структурні та функціональні елементи, тим вищим буде потенціал, тим вище буде і ефективність даного об'єкта [14, с. 261].

Таким чином під поняттям «потенціал» розуміють певний набір ресурсів, який в сукупній взаємодії дає синергетичний результат. Отже, воно ширше ніж поняття «ресурс».

Ресурси підприємства є стратегічно цінними і мають наступні властивості [13, с. 583]:

1) Гнучкість використання. Необхідно враховувати, що при зростанні кількості специфічних для підприємства ресурсів виникає загроза втрати гнучкості їх використання. Це потребує постійного контролю за співвідношенням між наявними ресурсами, потенційними ресурсами для наявності альтернатив розвитку підприємства та можливою втратою гнучкості.

2) Обмеженість ресурсів. Наявність ресурсів при прийнятті планових рішень є основним показником потенціалу підприємства. Таким чином, планові розрахунки пов'язані з наявністю ресурсів, їх станом або можливістю використання на певний момент часу. У цьому випадку ресурси є обмежуючим фактором, оскільки ресурси, якими володіє підприємство, є кількісно обмеженими.

3) Незамінність ресурсів. Не залежить від підприємства, але має велике значення для цінності ресурсу чи існує небезпека його заміни. При незначних імітаційних бар'єрах існує можливість створення аналогічного ресурсу. Високі бар'єри змушують використовувати альтернативні форми розробок, при яких рівноцінний спектр послуг можна забезпечити лише за допомогою зовсім інших або по-іншому скомпонованих ресурсів.

4) Ефективність ресурсів. Стратегічною релевантністю володіють лише ті ресурси, які сприяють створенню вартості на ринку збуту. Природно, що якщо споживач готовий оплачувати додаткову вигоду від використовуваного ресурсу, можна забезпечити успіх і тим самим амортизацію вкладеного в ресурс капіталу. Після ідентифікації на підприємстві релевантних конкурентних ресурсів слід конкретизувати передумови, що забезпечують довгостроковий успіх від їх використання.

З метою результативної та ефективної діяльності підприємства необхідно забезпечити дотримання формування наступних критеріїв:

- } доступність ресурсів;
- } достатність ресурсів;
- } дешевизну ресурсів.

Висновки. За результатами проведеного дослідження можна стверджувати про необхідність подальшого дослідження змісту поняття «ресурси підприємства», так як єдиного підходу щодо його трактування не існує. Це обумовлене станом розвитку економіки та науково-технічного прогресу. На нашу думку, найбільш повно відображає зміст досліджуваного поняття визначення вчених А.Н. Азріліяна, А. Б. Борисова, Г. Л. Вознюка, А. Г. Загороднього та ін., які визначили ресурси підприємства як джерело забезпечення протікання всіх процесів на підприємстві під час здійснення діяльності.

У науковій літературі немає однозначної думки і щодо структури ресурсів. На наш погляд, доцільно виокремлювати в складі ресурсного потенціалу матеріальні, нематеріальні, трудові, фінансові, інформаційні та часові ресурси підприємства. Тому предметом подальших наших досліджень буде розгляд формування та використання ресурсів підприємства для визначення поняття “ресурси підприємства”.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азрилиян А.Н. Большой экономический словарь / [под ред. А. Н. Азрилияна] – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Институт новой экономики, 1999. – С. 894 – 901.
2. Андрищенко К. А. Формування організаційних факторів конкурентних переваг підприємства в ринковому середовищі / К. А. Андрищенко // Інноваційна економіка. – 2011. – № 3. – С. 93 – 95.
3. Барилук І. Удосконалення концепції стратегічно- го управління ресурсним потенціалом банківських установ / І. Барилук // Вісник Львівського університету, Серія економічна, 2008. – № 39. – С. 70 – 75.
4. Блек Экономика: Толковый словарь. Англо-русский / [под ред. Дж. Блэк]. – М.: Весь Мир, 2000. - 840 с.

5. Борисов А. Б. Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. – М.: Книжный мир, 2001. – С. 381 – 382.
6. Бочкарева И. И. Бухгалтерский учет: [Учебник / под ред. Я. В. Соколова] / [И. И. Бочкарева, В. А. Быков и др.]. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2004. – 223 с.
7. Горбань С. М. Киевская искра / С. М. Горбань // Энциклопедія сучасної України. – К., 2013. – Т. 13. – 71 с.
8. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – К.: Знання, 2007. – 783 с.
9. Майданевич Ю. П. Визначення активів підприємства та їх класифікація / Ю. П. Майданевич. – Вісник ЖІТІ, 2002. – № 20. – С. 166 – 169.
10. Микитюк С. О. Витоки наукових основ ресурсного підходу // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – № 2. – С. 83 – 88 [Електронний ресурс] / С. О. Микитюк. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/ppmb/texts/2010_2/10msabrh.pdf.
11. Мочерний С. В. Економічний енциклопедичний словник: [У двох томах] / [С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, О. А. Устенко, С. І. Юрій]. – [Т. 1 / За ред. С. В. Мочерного]. – Львів : Світ, 2005. – 463 с.
12. Логистика: Терминологический словарь / [под ред. А. Н. Родников]. - 2-е изд., испр. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 352 с.
13. Економіка підприємства : навч. посіб. студ. вищ. навч. закл. / За ред. А. А. Фастовець. – К. : ТМЦ «Укоопосвіта», 2000. – С. 572 – 585.
14. Федонін О.С., Потенціал підприємства: формування та оцінка / О.С. Федонін, І.М. Репіна, О.І. Олексюк – К.: КНЕУ, 2005. – 261с.

АННОТАЦИЯ

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ СУЩНОСТИ ПОНЯТИЯ «РЕСУРСЫ ПРЕДПРИЯТИЯ»

На современном этапе эффективность деятельности предприятия обеспечивается преимущественно наращиванием имеющихся ресурсов, внедрением новых технологий, инновационных изменений. Рыночная среда выдвигает новые требования к повышению эффективности использования имеющихся ресурсов и направлений развития и укрепления ресурсного потенциала, снижение затрат на производство, повышение качества товаров. Рассмотрены содержание понятия «ресурсы предприятия», а также их классификацию. Доказано, что в современной экономической литературе до сих пор не существует единого мнения относительно определения термина «ресурсы предприятия» и их состава.

Ключевые слова: ресурсы предприятия, товар, стратегические ресурсы, запасы, материальные ресурсы, финансовые ресурсы, трудовые ресурсы, информационные ресурсы

SUMMARY

THEORETICAL APPROACHES TO DEFINING ESSENCE OF THE CONCEPT "ENTERPRISE RESOURCE PLANNING"

At present the effectiveness of the company provided mainly build-up of available resources, the introduction of new technologies, innovative changes. Marketplace puts forward new requirements for the efficient use of available resources and areas of development and consolidation of resources, reduce production costs, improve the quality of products. The content of the concept of "enterprise resources" and their classification. It is proved that in modern economic literature there is still no consensus on the definition of "enterprise resources" and their composition.

Key words: resources company, product, strategic resources, supplies, material resources, financial resources, human resources, information resources.